

Molt bon dia a tots.

Moltes gràcies, Vicent, per haver-me donat esta oportunitat única en la vida de ser mantenidor en l'homenatge als capitans i als festers. Crec que no oblidaré mai la teua telefonada per a dir-m'ho. Després de dir-te que SÍ, quan et vaig penjar el telèfon vaig plorar, d'emoció.

L'homenatge als capitans i als festers és un dels actes més importants per als qui com a mi ens han buscat per parlar-los durant uns minuts de la festa de moros i cristians i de Bocairent. Tots els mantenidors i mantenidores dediquem el temps que ens permet la seua santa paciència per a parlar de la germanor festera, de la importància de la religiositat, de com són d'antigues les nostres festes, del nostre patró Sant Blai, de la història del nostre poble, de les nostres històries personals com a festers. En definitiva, de Bocairent i de les seues festes majors.

No seré jo qui valore què han dit els altres, tampoc seré qui valore el que jo els puga dir. Això ho faran vostés quan acabe, o quan ho puguen llegir l'any que ve en el programa de festes de 2018.

No faré un discurs massa llarg, qualsevol discurs és imperfecte i les imperfeccions s'han de servir en dosis xicotetes. Això no és meu, ho va dir Wislawa Szymborska, poetessa polonesa el dia que va acceptar el premi Nobel.

Ara vos recordaré com era un matí de fa 50 anys a Bocairent. Són les sis menys quart del matí, o els tres quarts. La costera del camp de futbol, l'antic assegador, hui avinguda Sant Joan de Ribera, va plena d'hòmens amunt i avall. Els de les cases de dalt van cap a les fàbriques de baix i els de les cases de baix van cap a les fàbriques de dalt. Se senten els sorolls d'alguna motet, una altra, una altra. No para de passar gent amunt i avall amb un paquet enrotllat amb paper de diari baix del braç. Porten l'esmorzar de les nou del matí. Entre els grups d'hòmens, alguna parella de xiques entre catorze i vint-i-tants anys. Un quart d'hora més

tard, es repetix el mateix moviment, però ara de les fàbriques de dalt cap a les cases de baix i de les fàbriques de baix cap a les cases de dalt. Tot són hòmens que ixen de fer el tèrcio i que se'n van a dormir. Comença a clarejar el dia. Un parell d'hores més tard, cap a les 8, es repetix el moviment per la costera, ara hi ha grups de xiques més grans, molt alegres cap amunt i unes altres, també contentes, rient quasi a carcallades cap avall. Les motets, o hauria de dir *els amotets*, algun cotxe, algun camió que puja lentament i algun altre que baixa frenant amb el típic soroll de rodes rovellades. Són quasi les nou del matí, quadrilles de xiquets i xiquetes pugen la costera camí de l'escola. Al passar per les fàbriques que hi ha davant del quartel de la guàrdia civil l'olor de la borra, dels líquids oliosos amb que es preparaven les matèries. Se senten els ritmes dels telers xiquicloc, xiquicloc, xiquicloc, el ritme que ens porta a l'escola amb olor a goma d'esborrar, tinta xina de color blau, taules de fusta grisa, vella, plenes de nervis, com els nervis dels xiquets que les havien utilitzat des de feia trenta anys. Són les mateixes taules plenes de taques de tinta seca, esgarden on t'enganxaves el jersei de llana fet amb les agulles per ta mare o per t'auela. Fa olor a fum de les estufes encara de llenya. Són els últims anys, a poc a poc van entrant les de botelles de gas en les escoles més noves que s'estan construint enfront. Eixos són els meus records del poble. Els més importants per a mi. I ara vénen les festes.

La festa és molt important per a les persones. Els nostres avantpassats ho sabien molt bé. ¿Per què tenim unes festes com les que tenim? La veritat és que no ho sé. Miren: vivim en uns moments en què tot passa molt de pressa. Els que ja tenim més de 50 anys i venim de la mitat del segle passat hem vist com tot ha canviat. Fins i tot la festa. Quan nosaltres érem uns xiquets i els que havien nascut a principis del segle XX tenien uns 50 anys, com nosaltres ara. Aquells festers farien més o menys el que feien els festers del segle XIX, l'anterior. I la societat ja havia canviat, lentament. S'havien aconseguit triomfs socials importants i ser fester cada vegada era més fàcil. Ara és encara més fàcil. De fet, pràcticament tot el

poble és fester, els que viuen ací i els que vivim fora. Dic tot açò perquè en l'homenatge als festers que fan 50 o 75 anys és d'una importància cabdal el temps que han sigut festers o el temps que els capitans li dediquen a les festes l'any d'alferes i l'any de capità.

Ser fester a Bocairent és viure tot l'any al voltant de la festa. Ja sé que això és un tòpic i una obvietat, però convé recordar-ho. I jo em pregunte ¿per què? Perquè les persones necessitem trencar, canviar les rutines diàries, setmanals, mensuals i anuals. La festa ens involucra de tal manera que passem l'any pensant si anem a sopar, si anem a desfilar, si eixirem el dia de l'entrada de... si m'he de comprar açò o allò. Són molts 50 anys, però més en són 75. Són moltes les hores que ha d'estar un capità o una capitana pensant i parlant sobre què faran amb els amics, amb la família i amb la resta de festers.

Ningú és més intel·ligent que cap altre perquè ningú sap si ha viscut dos vides. Però sí que sabem o si que saben els que com tots vostès han dedicat la vida a la festa i a la filà per què ho fem. Ser fester, de carxot, provisional, o dels bons és una manera de ser bocairentí. I ningú triem ni els pares ni el poble on naixem, però a poc a poc ens sentim orgullosos dels nostres pares i ¿què hem de dir de Bocairent? Ens sentim orgullosos a pesar de tot, perquè ací hem viscut els millors moments i, pot ser, els pitjors moments de les nostres vides.

Cada dia que passa hi ha moltes maneres diferents de ser festers, però sempre estan els que dediquen la seua vida a la filà, els que quan vas al maset allí estan, abans eren uns, ara són uns altres. Abans eren uns hòmens majors carregats d'experiència a qui els anàvem a preguntar, ¿com es fa això? o ¿com era allò quan vosté era jove? Ara som nosaltres els que sempre estem, els que anem als més jóvens a dir-los com han de fer les coses, però tot canvia molt de pressa, massa ràpid. M'agradaria poder-los preguntar a aquells hòmens que per a mi eren molt

majors quan tenien l'edat que jo tinc ara, si ells també notaven que tot passava tan de pressa. Estic segur que sí.

Entenc que no hi ha res millor per a nosaltres que fruir de tot el que fem: ¡esta és la nostra paga! Perquè, ¿qui ens podrà fer veure què passarà després de nosaltres?

Per sort, afortunadament, arribes a una edat, quan ja passes dels 50 i dels 55 en què les coses ja no les veus igual com les veies. Ara t'abellix escoltar les coses que diuen els que no semblen importants. Anar al maset i que et conten coses sense importància, perquè la vida necessitem viure-la, disfrutar de cada moment perquè eixe moment ja no tornarà. En la festa ens passa igual. Ara entens quan anaves a la processó amb t'auela que tindria uns seixanta i pocs anys, en una mà el ciri, en l'altra la teua. Eixa foto que has vist tantes voltes, tu baixant per la barrera el dia de Sant Blai. T'auela amb aquella mirada perduda, buscant el mite, el sant que espera trobar en la mort, fent-li front a la mort sense dir-ho. Al cap i a la fi vivim per a morir i vivim combatent la mort, per això necessitem de la festa, necessitem dels mites i necessitem de les altres persones, de la família, dels amics, dels festers. Sense ells no som res.

Als capitans i a les capitanes vos dic, vosaltres sou estes festes el fester més important, el primer o la primera, no perdeu en cap moment les ganes de viure especialment cada dia, cada hora, cada minut, cada segon. No tingueu por de fer allò que vos dicta el cor a cada moment, només així viureu plenament unes de les millors festes de la vostra vida. Que no vos preocupe fer qualsevol tonteria, desitgeu la festa.

En la festa ens preparem per a empatitzar amb els altres, de fet, les persones estem preparades per a això per a trencar les barreres de com senten els altres i posar-nos tots a una a sentir el mateix, ja siga amb els amics i amigues més

pròxims, bé siga amb la resta de companys de filà, o bé amb altres festers d'altres filaes. Traslladem tot el que ens resulta difícil en una societat complexa com la nostra, amb diversitat d'opinions, de maneres de veure les coses, de voler-les organitzar d'una o altra manera, de patir indiferències, rebuigs, malestars i algun que altre menyspreu d'una manera senzilla, amb uns objectius molt clars i senzills estructurats en un ambient festiu que es repetix cada any i que aprenem de ben xicotets.

Desfilat i mirar és tot una mateixa cosa. El que desfila mira i vol veure les persones com el miren. I les persones que miren també se senten mirades i són capaces de rebre les mateixes sensacions que els que desfilen. De fet, ens passa com en tantes i tantes coses. Pensem en un partit de futbol, tots els que miren estan jugant el mateix baló que els jugadors. De fet, molts quan veuen un company en bona posició li criden al que porta la pilota «passa-la, no veus que aquell està lliure» o «xuta, xuta» com si ells mateixos la portaren. El mateix ens passa quan veiem desfilat, ens identifiquem amb uns o altres i el nostre cervell rep quasi les mateixes sensacions que els que desfilen.

La nostra festa, carregada de simbolisme, no pot oblidar que ha fornit diversos mites. La persona més atea sap que sant Blai és un símbol de religiositat que no compartix per conviccions, però al mateix temps el respecta, ja que al seu voltant es genera un clima de felicitat, un clima on els sabors o els olors del menjar i de la beguda dels dies de festa es barregen amb l'alegria dels rostres de la gent anant cap al maset, amb el sopar baix braç o no, embolcallats amb la manta o ben abrigats. Després la nit transcorrerà d'una manera o altra, acabarà bé o no. Però tot el que es viu al carrer és alegria, festa, germanor, somriures plans, somriures forçats, somriures suggerents, però al cap i a la fi somriures.

És per això que de vegades em pregunte ¿què passaria si no tinguérem les festes? En els més de 150 anys que sabem que es fan com encara les fem, només tres anys

no es van fer. ¿Quantes vegades ho hem sentit dir? Les persones que ho van viure lamentaven que no es feren perquè no es podien fer. No estava la situació com per a fer festa. Per això els que vivim ara i no hem hagut de passar per cap situació com aquella guerra entre germans, podem renovar cada any la necessitat que tenim les persones d'estar amb els altres.

Només hi ha una cosa que em fa pena, molta pena, jo també sóc d'aquells que hem hagut d'anar-se'n del poble per qüestions d'estudis i treball, i quan véns veus ara un poble de vegades massa trist, els carrers massa buits, les cases envellint, com les persones. Algunes cases ja necessiten alguna cosa més que una bona restauració. Algunes ja són insalvables. I no cal anar al barri vell, els carrers per on passa la major part de la festa també tenen moltes cases que abans les has conegudes plenes d'alegria, de festers multicolors en els balcons i ara són fatxades mudes, grises o marrons, finestres i balcons tancats. I penses, ¡quina llàstima!

No sé què li falta al poble, vindran les festes un any més i els carrers es tornaran a omplir de festers, de música, de colors, d'olors, de sensacions, d'emocions. Vindrem tots aquells que vivim fora amb les nostres maletes de rodes on portem les il·lusions, les esperances, l'alegria de vindre al poble. I quan has de desfer el camí un cuc se t'apodera de l'estómac i deixes un poble ben viu que a poc a poc va morint i t'agarra pena. Una sensació que no abandones fins que et trobes a uns quants quilòmetres de distància. I et preguntes ¿com és possible això? En la vida tot són cicles, Bocairent va tindre, segurament una època de molta esplendor, una època de grans construccions com l'església actual del segle XVIII, però també va tindre molts bons moments a finals del XIX, es nota en les cases de l'època que són de bona planta i ahí estan veient passar els anys. Fins i tot en el segle XX ha viscut moments de creixement social i econòmic. Ahí tenim el pont de Sant Blai. ¿S'imaginem el poble sense el pont? Quan ha estat tancar temporalment ¿què passava? Pensen vostés que fa quasi setanta anys no estava i tampoc tenien els

vehicles que tenim ara. Els que vivim ara som els fills d'eixa època i ens ho podem imaginar, però serà sempre això imaginació o un tancament temporal. Aquelles persones que van viure sense el pont són les que ens han ensenyat a viure la festa com la vivim i a ells els l'havien ensenyat com la vivien. Buscant l'alegria de sentir-se poble, de sentir-se junts i oblidar per uns dies totes les penes i els problemes que van aparellats amb el viure.

Per això precisament no hem de deixar de buscar l'alegria. Les festes són la millor manifestació que tenim els bocairentins de manifestar l'alegria. I això no té preu. No podem escatimar res per sentir-nos alegres, perquè la resta de persones se senten alegres.

Portem en les nostres cèl·lules les formes de l'ambient amb què ens hem criat, els ritus, les tradicions, el sentit de la vergonya, o el no sentit de la vergonya, la predisposició a implicar-nos més o menys, bé siga en l'organització, bé siga amb els més pròxims, bé siga en la representació com a capitans. Cada any nous capitans o capitanes, cada any noves persones, noves famílies més implicades i això ho veiem tots, els uns perquè són família, els altres perquè són amics i tota la resta perquè els veiem representant tot un grup.

Deixem-nos portar per l'alegria, per l'alegria de ser capitans o capitanes, per haver arribat als cinquanta o als setanta-cinc. Deixem-nos volar, perquè manifestar l'alegria és volar, és abandonar les pors, les ires, els rancors, les enveges, la hipocresia i la distància amb els altres. Quan estem alegres tots volen estar amb nosaltres, fins i tot els més pessimistes, perquè els optimistes sempre ho estan. I l'alegria ha d'arribar a una bona part del poble. L'alegria l'han de transmetre els capitans i capitanes als seus, als amics i a les amigues, a les famílies, a les filaes i al poble en general, perquè l'alegria es transmet, s'encomana més que un virus de grip. I així ha de ser.

Ací

Ací féiem mantes, fabricàvem cobertors;
ací fem festa, fabriquem emocions;
ací teníem fàbriques, organitzàvem revolucions;
ací tenim música, organitzem situacions;
ací féiem vins, arreplegàvem raïms;
ací forgem fe, arrepleguem il·lusions.

Llàgrimes, bromes, crits, emocions,
somriures, plors, abraços i besos,
tot això no ens costa res.

Quan se'n va una generació, ja en ve una altra.

Ja ho he deia fa més de 2300 anys
Salomó, el fill de David, rei de Jerusalem
en els versos de l'Eclesiastés.

I la terra es manté.

I dic jo: i la festa es manté.

Enguany és el 150 aniversari de la filà Terç de Suavos i per això els felicite, a la seua presidenta Laura i al seu capità Andreu que hui els representen ací.

I ara és el moment de reconèixer la trajectòria de Pepe i Joaquín que complixen 75 anys de festers, de Sixto, de José María, de Juan i de Salvador que enguany en fan 50.

I el moment de valorar la valentia dels capitans Maria José dels Espanyoletos, Miguel dels Granaders, Isabel dels Contrabandistes, Andreu dels Suavos, Ester dels Moros Vells, María José dels Marrocs, Lorena dels Moros Marins i Amparo dels Mosqueters.

Com han pogut comprovar enguany als Estudiants els ha faltat una persona que represente la capitania i se n'encarregarà la junta de la filà.

Així com de felicitar a Vicent Vañó per la merescudíssima medalla d'or de la Junta de Festes.

Vos desitge els millors moments, voldria que estes festes foren les més boniques que heu viscut mai. M'agradaria que quedara en el vostre record l'acte de hui, els moments intensos de les emocions. Heu plorat, clar que sí. Plorem d'alegria, plorem perquè ens emocionem i volem ser feliços. Ja vindran els moments no desitjats. Ara afrontem-los amb un Sí. Un sí com el que li vaig dir a Vicent el dia que em va dir que anava a ser el mantenidor. I hui volia ser feliç amb tots vosaltres, amb la gent del meu poble, el que no vaig triar, però del qual em sent molt orgullós. I per allà on anem tots diem que som de Bocairent.

No ens pot faltar l'energia amb què diem els vítols a sant Blai i per això vos he escrit un conte que he titulat:

Un fester mig estranger

Va arribar a l'aeroport procedent de Düsseldorf, vivia a Leverkusen, a una mitja hora en cotxe. El tren que agafava cada dia tardava quinze minuts en comunicar les dos ciutats. En el mateix aeroport de València va llogar un cotxe per als quatre dies que pensava passar en el seu poble, Bocairent. Feia quinze anys que no anava a les festes, set de la mort de sa mare i deu de la de son pare. Només hi havia anat als enterros i un estiu que el van avisar els veïns que li havia entrat aigua en la casa i que seria convenient que pegara una miradeta.

Quan va arribar al poble, l'entrada ja feia hores que havia començat i en el pont el van desviar perquè hi entrara per la Canaleta, però a ell li convenia anar pel pont de Darrere la Vila per a tindre el cotxe més a prop de casa. Així que va girar

en la rotonda del Regadiu i es va enfilar cap avall, cap a l'entrada dels Corral·ls. No sabia ni que havien posat una placa de direcció prohibida, però no podia fer cas. L'aparcament que havien fet estava atapeït de cotxes, no hi cabia ni una agulla. Impossibile aparcar per allí, però no passava ningú, així que el va deixar quasi enmig del carrer i va pujar amb la maleta a casa. Va ser un moment, però quan va baixar va tindre bronca d'un cotxe que no podia passar i estava *pitant* sense parar, desesperat. Va haver de deixar el cotxe quasi en els Corral·ls en un lloc que no molestava i tornar a peu.

Ja havia notat que la casa estava molt gelada. Una casa tancada ja se sap, a més havia plogut molt les setmanes anterior. Tant que havien suspés la majoria dels desfiles previs. Al fons sentia la música de l'entrada quan passava pel Ravalet. Va obrir l'aixeta de pas de l'aigua i va connectar el calfador elèctric. Volia rentar-se les mans. Mentres es calfava un poc l'aigua faria foc. Gràcies que quedaven uns poquets troncs en la cova de l'última càrrega que li havien portat a sa mare. Però els mistos que hi havia en la biga de la llar no s'encenien i ell no portava ni mistos ni mistera. Va regirar els caixons de l'aparador, no n'hi havia, va mirar per la cuina, tampoc. No va trobar ni cap mistera ni cap caixeta de mistos en condicions per a poder encendre el foc. Dins de casa feia més fred que fora. Va obrir l'aixeta del lavabo i va començar a expulsar l'aigua amb més aire que líquid. De sobte, l'aixeta se'n va eixir de la rosca i va començar a omplir-se-li d'aigua. Va haver de tornar a tancar la general. ¡Quin fred que feia! ¿Ara què, com se les apanyaria en festes per a llavar-se la cara o dutxar-se?

Sa mare encara tenia una estufa d'aquelles d'infrarojos que posava dins del lavabo per a dutxar-se. La va connectar i va saltar l'automàtic. Les campanes anunciaven l'entrada de l'últim capità a la plaça i ja s'havia fet fosc. L'única llum que tenia era la del mòbil que prompte es quedaria sense bateria. ¡Però no se'n podia anar així! Va intentar unes quantes voltes tornar a connectar l'automàtic. No va haver manera. Va eixir al carrer a veure si hi havia algun veí a casa que el

poguera ajudar. Res, estaven tots en l'entrada o les cases estaven tancades. No podia fer res.

Se'n va anar a la plaça a veure l'ambient i això era una altra cosa. Feia molt de fred, però notava la calor humana dels festers aglomerant-se. Allí, Jaume, es va trobar amb els amics de filà. Tots ben contents i alegres, quan els ho va contar no s'ho podien creure. En aquells moments no estaven en condicions d'ajudar-lo, així que aquella nit s'havia de quedar en casa d'algun d'ells i demà ja vorien. Va pujar amb ells a l'ofrena i després van anar al maset. Allí van decidir en quina casa es podia quedar. En la de Vicent no que tenia uns convidats. En la de Toni tampoc que tenia massa xiquets. En la de Blai, en la de Blai, però Blai es feia el sompo, com si no ho sentira.

—Blai, que es quede en ta casa. Vosaltres sou dos només i tens una habitació lliure, —va dir Vicent i tots van assentir.

A Blai no li feia gens de gràcia, ell i Jaume no s'havien entés massa bé quan anaven a escola. En el fons li tenia una certa enveja, però va haver d'acceptar. Així que aquella nit van continuar la festa fins que va ser hora de retirar-se, l'endemà volien anar a la diana. Blai i Jaume no van xarrar massa aquella nit, els dos eren molt reservats i encara es guardaven una miqueta de rancor.

L'endemà, de bon matí, Jaume va anar a casa a vestir-se. Va pujar a l'habitació dels pares, en l'armari rober va trobar el trage que li havia fet sa mare quan tenia 20 anys, va intentar posar-se'l. ¡Això li venia xicotet! ¿I les botes? Estaven per a netejar. Es va mirar a l'espill de l'armari. Darrere d'ell va veure el quadro que sa mare havia heretat de sa mare d'un sant Jaume muntat en un cavall blanc, en la dreta una espasa, en l'esquerra una bandera blanca amb una creu roja. Als peus dels cavalls uns moros fugien, uns altres queien per terra xafigats pels cascos dels cavalls. Era sant Jaume Matamoros. Com va poder es va acabar de vestir, es va

enfilat les botes i se'n va anar. La diana estaria ja apunt d'acabar-se, així que directe al maset. Va passar el dia de Sant Blai amb els amics i la filà. Ell no era massa religiós, però aquella nit en la processó estava emocionat i els seus vïtols ressonaven en la plaça i en l'església més forts que mai. S'acabava de separar de Gretel, la seua companya alemanya i els metges li havien dit que li quedaven uns pocs mesos de vida. Segurament ja no tornaria mai. No ho sabia ningú. ¿A qui li ho podia dir? Ja estava preparant-ho tot per al final. Havia d'arreglar els papers, les assegurances, la casa que tenia a Leverkusen, la dels pares i els comptes dels bancs. No sabia si dir-los-ho als amics. No li agradava gens que es preocuparen per ell. Al cap i a la fi, s'havia fet a ell mateix sense la necessitat de ningú.

Es va quedar totes les nits a ca Blai, no van tindre més remei que parlar i una nit que van arribar els dos un poc pujadets de to, Jaume es va sincerar i li va contar tot el que li estava passant. Blai obria els ulls com a plats quan li ho contava. Això no era res comparat amb els problemes que tenia ell. El cor se li va encollir en un puny a mesura que li relatava com li havia anat tot. Blai no sabia què dir-li, però allí tenia un amic si el necessitava.

—Jaume, per a tot el que em necessites, ací em tens. Ja sé que tu eres poc creient, però demà anem i li posem un ciri al sant.

Es van acabar les festes i Jaume se'n va tornar a Alemanya. Havien sigut unes festes molt atropellades, poc disfrutades. Tot havia anat malament. Només una cosa havia anat bé, Blai es faria càrrec de tot el que tenia al poble. Van quedar que cada setmana es contarien com els anaven les coses. I així van passar tot l'any fins que van arribar les festes següents i els metges no s'ho creien, però Jaume havia superat aquells mesos crítics que li havien pronosticat. Tenia ganes de tornar a festes, tenia ganes de tornar al poble i esta vegada Blai li ho havia amanit tot. Va anar a sa casa amb el llanterner, l'electricista, va portar més llenya, una estufa per a l'habitació, li va comprar unes botes noves, va fer que li arreglaren el trage de

fester. Ho va preparar tot perquè el seu amic quan vinguera no necessitara res. I així ho van fer. Aquell any va fer un sol que esclafia. Van passar unes festes fabuloses. ¿Què dic fabuloses? ¡Fantàstiques! Les millors festes de la seua vida, sí les millors, perquè als pocs mesos va arribar el fatídic final.

Diuen que quan estava en l'hospital les seues últimes paraules, que evidentment els metges alemanys no van entendre, van ser «Vítol al patró Sant Blai».